

RAPORT O STANIE PRAWA OCHRONY ŚRODOWISKA W POLSCE I UE.

**Analiza i prognoza
2020-2030**

MARUSZKIN
PRAWO - ŚRODOWISKO - KLIMAT

„-Cóż to jest, pół wieku? – uśmiechnął się wampir.
Chwilka, mgnienie ulotne...
Aha, Jaskier, mała uwaga: Pół wieku poezji brzmi
moim zdaniem lepiej niż Pięćdziesiąt lat” .

A. Sapkowski, Wieża Jaskółki.

Szanowni Państwo,

zaostrenie przepisów przez Unię Europejską od 2018 roku i jego wpływ na prawo środowiskowe w Państwach członkowskich, w tamtym okresie wydawało się być jasnym kierunkiem, który będzie nam towarzyszył w kolejnych latach. Szybkie pojawienie się Zielonego Ładu, transformacja niekonkretnego CSR w konkretne ESG i jeszcze konkretniejsze raportowanie taksonomiczne stały się dla firm wyzwaniem organizacyjnym porównywalnym, na przykład do wdrożenia RODO.

Rosyjska agresja przeciwko Ukrainie i kryzys energetyczny, który za sobą pociągnęła, unaocznily nam, że zielona transformacja to też jedyny sposób budowania unijnej niezależności. W momencie pisania tego raportu trwa wojna na Bliskim Wschodzie, która

kolejny raz nam to pokazuje. Niestety problemy z konkurencyjnością europejskiego przemysłu oraz zmiana władzy w USA wymusiły korektę kursu. Kluczową sprawą stało się obniżenie kosztów energii oraz dostosowanie tempa przemian do możliwości sektora prywatnego.

Czy w tej sytuacji rola eksperckiej środowiskowej kancelarii adwokackiej spada? Nic bardziej mylnego – biznes potrzebuje teraz, jak nigdy wcześniej, specjalistów, którzy strategicznie ocenią, w którym momencie przygotowanie firmy do raportowania ESG jest jednocześnie ruchem zgodnym z megatrendem, a w którym warto odpuścić i zająć się wdrożeniem zmian wynikających z prawa już istniejącego, jak np. wymogi dotyczące opakowań. Bo wbrew głośnej narracji o deregulacji, nowe wymogi (podobnie jak kontrole środowiskowe) pojawiają się i będą się pojawiać.

Kancelaria Maruszkin działa od kwietnia 2021 roku. Od początku istnienia monitorujemy dynamikę prawa ochrony środowiska w Polsce i UE – zmiany te determinują nie tylko model biznesowy naszych klientów, lecz także strategię rozwoju samej kancelarii. W codziennej pracy analizujemy trendy, które z lokalnych regulacji przekształcają się w globalne tendencje. Niniejszy raport to esencjonalne mini-kompendium wiedzy. Podsumowujemy w nim kluczowe zmiany zachodzące do 2026 roku i wskazujemy kierunki, które już teraz kształtują przyszłość rynku.

Spis treści

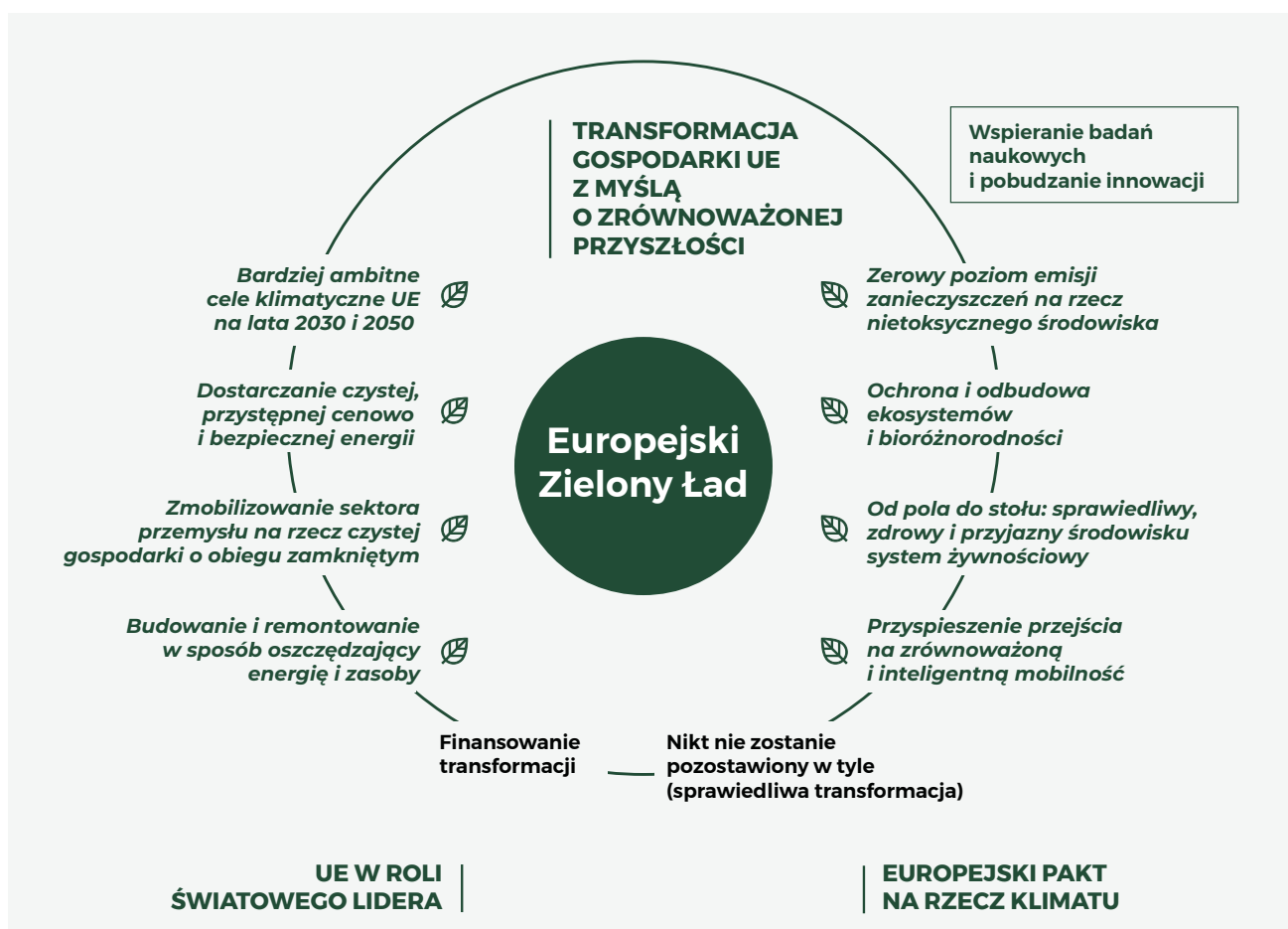
1. Retrospekcja 2021-2026	7
2. Prognoza na lata 2026-2030	28
3. Zakończenie	40

01

Retrospekcja
2021-2026

Europejski Zielony Ład i powstanie ESG

W 2019 r. Komisja Europejska przyjęła „Europejski Zielony Ład”². Formalnie był to tylko komunikat bez mocy prawnej, ale w praktyce była to zapowiedź istotnych zmian w prawie Unii Europejskiej dotyczącym ochrony środowiska.

7

Jak widać na powyższej grafice, Unia wyznaczyła kilka obszarów, które wymagają transformacji. Zmiana przepisów (np. dotyczących ochrony klimatu) była jednym z najważniejszych działań, by te zmiany wprowadzić.

W 2020 r. została przyjęta **Taksonomia**, czyli jeden z najważniejszych aktów prawnych dotyczących klasyfikowania działalności jako „przyjaznej środowisku” będący sercem tzw. ESG³. Od tamtego momentu duże spółki musiały co roku składać szczegółowe sprawozdanie.

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów COM(2019) 640 „Europejski Zielony Ład

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje (...).

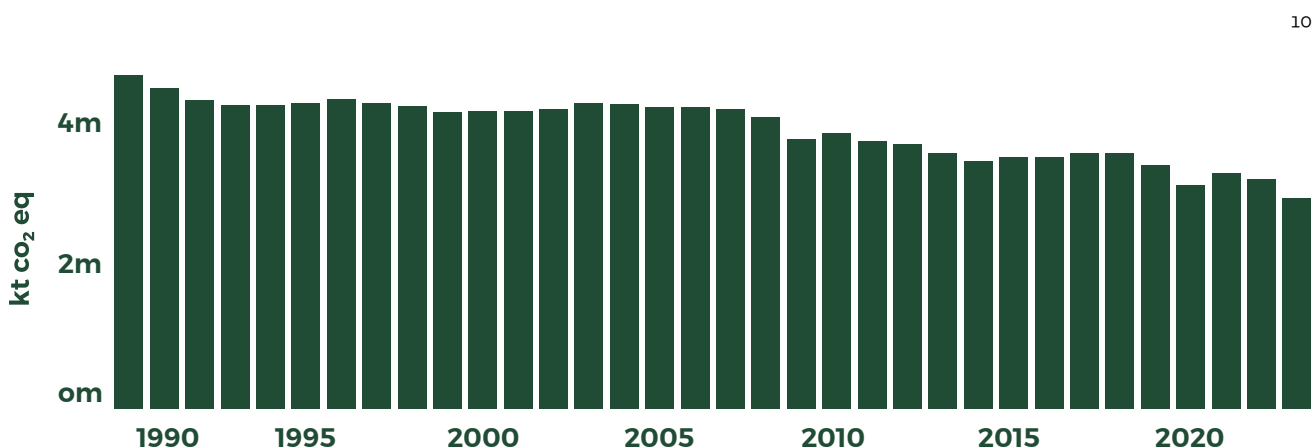
CO2

W praktyce Taksonomia wprowadza listę kilkuset rodzajów działalności, które chce wspierać Unia. Nazwano je **technicznymi kryteriami kwalifikacji**. Inaczej mówiąc, Unia chce, żeby kapitał prywatny, np. fundusze inwestycyjne, więcej inwestował w zrównoważone środowiskowo inwestycje, np. odnawialne źródła energii, nawet jeżeli w krótkim okresie zapewniają one niższy zwrot z kapitału niż np. inwestycje w wydobycie ropy naftowej.

To, czy dana działalność jest uznawana za „pozytywną” dla środowiska było polityczną decyzją Komisji Europejskiej, ale oczekiwania krajowych rządów również były istotne. Tajemnicą poliszynela, była chęć **Francji do wspierania energetyki jądrowej, a Niemiec do rozwoju elektrowni spalających gaz ziemny**. W pierwotnej wersji technicznych kryteriów kwalifikacji z dnia 4 czerwca 2021 r. żaden z dwóch wymienionych powyżej rodzajów działalności nie został uznany za zrównoważony, jednak już 9 marca 2022 r. przepisy zmieniono i obie grupy aktywności zostały dopisane do Taksonomii.

Równoległe do Taksonomii, która skupiała się na liczbach, firmy musiały sporządzać drugie sprawozdanie **zgodne z wymogami CSRD** i standardami ESRS, które dotyczy bardziej opisu i strategii działania⁴. Unia przyjęła również inne akty prawne, np. tzw. **SFRD** dot. usług finansowych⁵ czy dot. **ratingów ESG**⁶.

Kluczowe znaczenie dla realizacji Europejskiego Zielonego Ładu ma Europejskie prawo o klimacie wprowadzające cel neutralności klimatycznej w Unii do 2050 r.⁷ i wiążący cel Unii w zakresie ograniczenia emisji o 55% do 2030 r., o 90% do 2040 r.. To z tego aktu prawnego wywodzi się hasło „**Fit for 55**”, które było realizowane poprzez zaostrzenie lub przyjęcie nowych aktów prawnych dotyczących ograniczania emisji gazów cieplarnianych, które miały pozwolić osiągnąć cel 55% redukcji⁸. Przykładowo, Unia przyjęła **CBAM**, czyli mechanizm podobny do cła, które nakłada opłatę w przypadku importu do Unii niektórych produktów wytworzonych w fabrykach znajdujących się w państwach o mniej rygorystycznych przepisach klimatycznych, np. w Chinach⁹.

10

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek (...)

Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2023/2772 z dnia 31 lipca 2023 r. (...) w odniesieniu do standardów sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3005 z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie przejrzystości i rzetelności działalności ratingowej z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego (ESG) (...)

⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej (...)

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/fit-for-55/>

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/956 z dnia 10 maja 2023 r. ustanawiające mechanizm dostosowywania cen na granicach z uwzględnieniem emisji CO₂

¹⁰ European Environment Agency, Całkowita emisja gazów cieplarnianych 27 Państw Członkowskich UE w latach 1990-2023, zob. <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/maps-and-charts/greenhouse-gases-viewer-data-viewers>

Wojna w Ukrainie i wybór Trumpa – ceny energii i bezpieczeństwo stają się priorytetami

Potem przyszedł 24 lutego 2022 r. i eskalacja trwającej od 2014 r. wojny pomiędzy Rosją a Ukrainą. Wojna zmieniła priorytety Unii i jej państw członkowskich, w tym Polski. Ważniejsze stało się bezpieczeństwo. Jednak w zakresie energetyki unaocznilo to konieczność dalszej dekarbonizacji i budowania niezależności w oparciu o odnawialne źródła energii. Szczególnie **wzrosty cen gazu ziemnego** czy wręcz problem z zapewnieniem jego nieprzerwanych dostaw stały za tym założeniem.

11

12

Pośrednio doprowadziło to do gwałtownych **wzrostów cen energii elektrycznej** w Unii oraz problemów z zakupem surowców energetycznych, gdyż wraz z kolejnymi pakietami sankcji eksport węgłowodorów z Rosji był ograniczany.

¹¹ Komisja Europejska, Quarterly Report on European Gas Markets, 2025, s. 26, zob. https://energy.ec.europa.eu/document/download/d80fd3b6-6f3d-48b0-bd6e-db2f21dcd796_en?filename=New%20Quarterly%20Report%20on%20European%20Gas%20Markets%20Q2%202025.pdf

” RePowerEU - Odpowiedź UE na rosyjską agresję

Plan „RePowerEU” opracowany w pierwszych miesiącach po rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie jest przykładem jak budowanie bezpieczeństwa energetycznego może iść w parze z osiągnięciem celów zrównoważonego rozwoju, w tym budowy zdekarbonizowanej gospodarki.

„RePowerEU” opierał się na trzech filarach:

- 1. oszczędzania energii, w tym zmian behawioralnych,*
- 2. dywersyfikacji dostaw energii i*
- 3. zwiększenia produkcji energii ze źródeł zeroemisyjnych.*

W momencie pisania tego raportu UE mierzy się z kolejnym kryzysem energetycznym, tym razem będącym następstwem amerykańskiej agresji przeciwko Iranowi. Wydaje się, że będzie stanowiło to tylko umocnienie trendu dekarbonizacyjnego UE. Sama droga jaką UE wybierze w kierunku zeroemisyjności z pewnością będzie ulegać w przyszłości licznym korektom, ale cel wydaje się jasny, a sytuacja geopolityczna tylko potwierdza, iż budowanie autonomicznej UE nie jest możliwe bez dekarbonizacji.

Mówi Jakub Bednarek – Kierownik Zespołu ESG w Kancelarii Maruszkין specjalizujący się m.in. w ochronie klimatu, Taksonomii ESG i doradztwie regulacyjnym.

20 stycznia 2025 r. odbyła się inauguracja drugiej kadencji **Donalda Trumpa** jako prezydenta Stanów Zjednoczonych. W teorii nie powinno mieć to wpływu na ochronę środowiska czy klimatu w Unii Europejskiej lub w Polsce, ale w praktyce oczekiwania polityczne Donalda Trumpa do złagodzenia przepisów zostały zaakceptowane przez Unię. Jednocześnie w Unii Europejskiej coraz silniej wzmagały się obawy dotyczące stanu europejskiej gospodarki oraz konkurencyjności unijnych przedsiębiorstw. Próbą diagnozy źródła problemów było przygotowanie przez zespół Mario Draghiego, byłego prezesa Europejsko Banku Centralnego i byłego premiera Włoch, raportu na temat konkurencyjności europejskiej gospodarki. Jak między innymi wskazano w raporcie:

„Jeżeli ambitnym celem klimatycznym Europy będzie towarzyszył spójny plan ich realizacji, dekarbonizacja stanie się dla Europy szansą. Jeśli jednak nie zdołamy skoordynować naszych polityk, istnieje ryzyko, że dekarbonizacja będzie działać na niekorzyść konkurencyjności i wzrostu gospodarczego. (...) Dekarbonizacja musi postępować ze względu na dobro naszej planety. Aby jednak stała się również źródłem wzrostu dla Europy, potrzebny jest wspólny plan obejmujący zarówno sektor energetyczny jak i branże związane z rozwiązaniami dekarbonizacyjnymi, takie jak zeroemisyjne technologie i przemysł motoryzacyjny.”

W ramach zmiany priorytetów Unii, tj. zwiększenia wsparcia dla przemysłu kosztem ograniczania obowiązków regulacyjnych, Unia przyjęła szereg uproszczeń zwanych **Omnibusami**, czyli nowelizacjami aktów prawnych, których celem jest uproszczenie przepisów prawa. Objęły one modyfikacje w zakresie kluczowych regulacji dotyczących raportowania ESG czy społecznej odpowiedzialności biznesu.

W zakresie obowiązkowego raportowania ESG ograniczony został zakres podmiotów, które są zobowiązane do składania rocznych sprawozdań dotyczących ich wpływu na kwestie związane ze zrównoważonym rozwojem. Do tego wciąż trwają prace dotyczące uproszczeń w ramach samych standardów raportowania.

Zmiany objęły też przepisy dotyczące społecznej odpowiedzialności biznesu. **CSDDD** to potoczna nazwa dla dyrektywy w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju z dnia 13 czerwca 2024 r.¹². Dyrektywa ma na celu prawne usankcjonowanie społecznej odpowiedzialności biznesu, zapewnienie, że największe przedsiębiorstwa działające w UE będą dbać o przestrzeganie w ich łańcuchu wartości praw człowieka i standardów środowiskowych oraz będą odpowiedzialnie podchodzić do zmian klimatu. Z naszego doświadczenia nabytego podczas pierwszych projektów związanych z przygotowaniem przedsiębiorstw na wprowadzenie CSDDD wynika, iż nie jest to w praktyce możliwe bez wprowadzenia głębokich zmian w organizacji. Stąd nie mógł dziwić opór wielu środowisk, w tym tych reprezentujących interesy przedsiębiorstw z USA, przed implementacją dyrektywy w jej pierwotnym kształcie. Jeszcze przed faktycznym wejściem w życie obowiązków Unia zdecydowała się je złagodzić.

¹² [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2024/1760 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju \(...\)](#)

Podsumowując Europa mierzy się z licznymi trudnościami, przede wszystkim z porównawczo słabszym tempem rozwoju gospodarczego niż inne regiony oraz dynamicznie zmieniającym się kształtem światowego ładu. W ostatnich latach wymusiło to zmianę wielu polityk publicznych, co z konieczności przełożyło się też na zmiany prawno-regulacyjne. Jednak wbrew wielu opiniom Unia nie odchodzi od swoich zielonych polityk, lecz jedynie następuje ich kalibracja. Unia nie rezygnuje ze swoich celów w zakresie klimatu czy bioróżnorodności, lecz w drodze do ich osiągnięcia zwraca większą uwagę na potrzeby przemysłu i innych gałęzi gospodarki. Zrównoważony rozwój staje się elementem szerszej europejskiej polityki przemysłowej, której jednym z podstawowych celów, poza wzrostem gospodarczym, jest uniezależnienie kontynentu od konieczności wykorzystywania surowców naturalnych jako motoru napędowego rozwoju.

EUDR

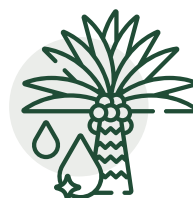
SOJA

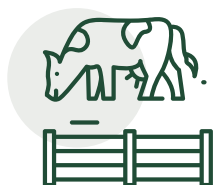
KAKAO

KAWA

**PALMA
OLEJOWA**

BYDŁO

DREWNO

KAUCZUK

Zaostrzenie polskich przepisów na skutek nagłych wydarzeń, np. pożarów

Poza kierunkami wyznaczanymi przez Unię, istotną rolę w kształtowaniu polskiego prawa odegrały również uwarunkowania lokalne. Impulsem do zaostrzenia przepisów krajowych stały się konkretne wyzwania w **sektorze gospodarki odpadami**, którego schemat działania prezentujemy poniżej:

LEGALNA
DZIAŁALNOŚĆ

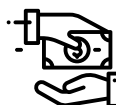
WYTWÓRCA
ODPADÓW

przekazuje
odpady
za co płaci

ZBIERAJĄCY
ODPADY

przekazuje
odpady
za co płaci

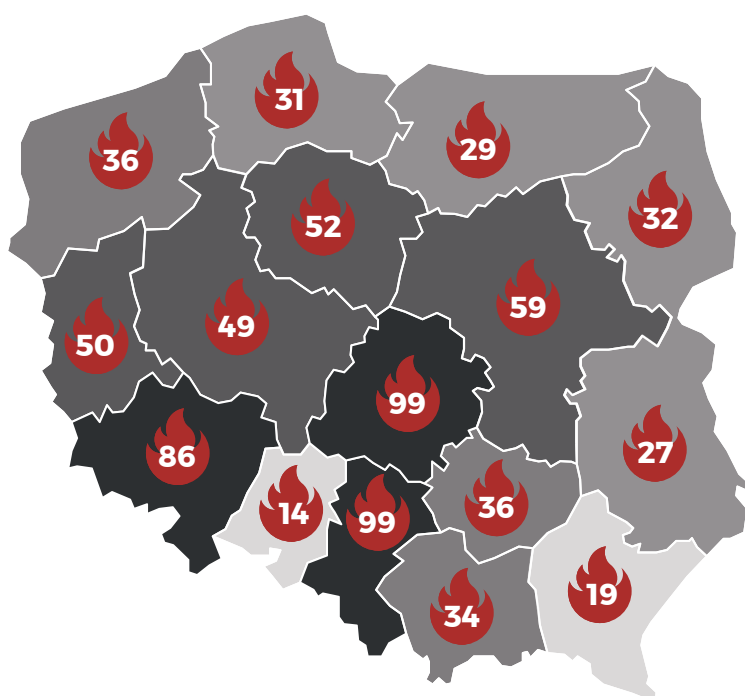
PRZETWARZAJĄCY
ODPADY

NIELEGALNA
DZIAŁALNOŚĆ

**NIELEGALNIE
POSTĘPUJE Z ODPADAMI:**
zakopuje w nieczynnych kopalniach,
porzuca w pustych magazynach lub podpala

Powszechnie wiadomo, że rynek gospodarki odpadami jest niejednorodny: obok podmiotów w pełni przestrzegających przepisów funkcjonują firmy naruszające jedynie wymogi formalne przy zachowaniu bezpieczeństwa procesów, a także grupa podmiotów prowadzących działalność całkowicie nielegalną, w tym w ramach zorganizowanych grup przestępczych. Od ok. 2017 r. nasiliły się **pożary miejsc magazynowania odpadów**, zob.:

Łączna liczba pożarów
miejsc gromadzenia odpadów
w latach 2017-2022

17

754
RAZEM

źródło: dane Komendy Głównej PSP

¹⁴ <https://www.nik.gov.pl/najnowsze-informacje-o-wynikach-kontroli/zapobieganie-pozarom-miejsc-gromadzenia-odpadow.html>

W konsekwencji zaostrożona została ustawa o odpadach, zwłaszcza w zakresie wymogów dotyczących zezwoleń na zbieranie lub przetwarzanie odpadów. Nowelizacja przepisów wymagała złożenia wniosku o dostosowanie już uzyskanych zezwoleń do nowych przepisów przez praktycznie każdą firmę odpadową w Polsce. W przypadku braku lub niepoprawnego wniosku zezwolenia wygasają z mocy prawa.

Zaniechanie złożenia powyższych wniosków przez znaczną część podmiotów sprawiło, że w drugiej dekadzie polski rynek odpadowy pogrążył się w chaosie regulacyjnym. W efekcie, przy stałej konieczności odbioru i przetwarzania odpadów, nawet największe firmy napotykały bariery uniemożliwiające im w pełni legalne prowadzenie działalności. Dodatkowo na skutek zaostrożenia i uszczegółowienia wymagań wiele firm zaczęło po prostu naruszać przepisy.

W Polsce brakuje również części infrastruktury potrzebnej do prowadzenia efektywnej kosztowo i środowiskowo gospodarki odpadami. **ITPO** to skrót od instalacji termicznego przekształcania odpadów, czyli spalarni śmieci. Powyższa technologia zazwyczaj polega na spaleniu części odpadów komunalnych nie-

nadających się do recyklingu, w celu wytworzenia energii elektrycznej i ciepłej. W Polsce jest mniej spalarni niż na zachodzie Unii, ale w ostatnich i najbliższych latach się to zmienia, ponieważ powstają nowe ITPO.

Podobnie, na skutek głośnego **zanieczyszczenia Odry** została przyjęta ustawa z dnia 13 lipca 2023 r. o rewitalizacji rzeki Odry¹⁵. Ustawa wprowadzała liczne obowiązki związane z pozwoleniami wodnoprawnymi dla firm z Zachodu Polski i powołała **Inspekcję Wodną** mogącą korzystać ze środków przymusu bezpośredniego czy broni palnej. Wydaje się, że nie był to najlepszy pomysł i zamiast powoływania kolejnej instytucji lepszym pomysłem byłoby wzmocnienie Inspekcji Ochrony Środowiska.

Podsumowując, w zakresie polskiego prawa największe zmiany często były przyjmowane nagle, w tym na skutek medialnych wydarzeń. Doprowadziło to do zaostrożenia przepisów, a w konsekwencji ich nieświadomego naruszenia przez wiele podmiotów, które często nie wiedziały, że zmieniły się wymagania.

¹⁵ Szerzej zob. Najwyższa Izba Kontroli, *Działania podmiotów publicznych w związku z kryzysem ekologicznym na rzece Odrze, 2023*, zob. <https://www.nik.gov.pl/plik/id,28435,vp,31265.pdf>

Coraz częstsze sprawy karne dotyczące ochrony środowiska i odpadów

”

Dodatkowo część odpadów była przywożona lub wywożona z Polski nielegalnie, czyli z naruszeniem przepisów dotyczących transgranicznego przemieszczania odpadów. Powyższe przepisy od dawna są rygorystyczne i nakładają surowe kary. W praktyce jednak w ostatnich latach Inspekcja Ochrony Środowiska, Policja i Prokuratura wszczynają coraz więcej postępowań karnych dotyczących naruszenia powyższych przepisów.

Komentuje adw. Tomasz Lasecki, Kierownik Zespołu POŚ odpowiedzialny m.in. za reprezentowanie klientów w postępowaniach karnych.

Art. 183.

16

[Nieodpowiednie postępowanie z odpadami]

§ 1. Kto wbrew przepisom składa, usuwa, przetwarza, zbiera, unieszkodliwia, transportuje odpady lub substancje albo dokonuje odzysku odpadów lub substancji w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrazić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto wbrew przepisom przywozi z zagranicy substancje zagrażające środowisku.

§ 3. Karze określonej w § 1 podlega, kto wbrew obowiązkowi dopuszcza do popełnienia czynu określonego w § 1, 2 i 4.

§ 4. Karze określonej w § 1 podlega, kto wbrew przepisom przywozi odpady z zagranicy lub wywozi odpady za granicę.

§ 5. Kto bez wymaganego zgłoszenia lub zezwolenia albo wbrew jego warunkom przywozi z zagranicy lub wywozi za granicę odpady niebezpieczne, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 5a. Karze określonej w § 5 podlega, kto porzuca odpady niebezpieczne w miejscu nieprzeznaczonym do ich składowania lub magazynowania.

§ 6. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1-5 a działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 5.

Przepisy dotyczące transgranicznego przemieszczania odpadów będą się zmieniały z powodu przyjęcia **nowego rozporządzenia UE w sprawie przemieszczania odpadów**¹⁷. Zachowany zostaje model dwóch głównych procedur postępowania z odpadami, tj. sformalizowanej zgody i łatwego zgłoszenia, ale zmienia się wiele szczegółowych rozwiązań.

Podobnie, zmieniono ustawę o **odpowiedzialności podmiotów zbiorowych** za czyny zabronione pod groźbą kary. Formalnie odpowiedzialność karną ponosi wyłącznie osoba fizyczna. W praktyce jednak biznes prowadzi się w oparciu o osoby prawne (np. spółki), co sprawiało, że w pewnych sytuacjach sprawcy naruszeń przepisów o ochronie środowiska faktycznie unikali odpowiedzialności.

Formalnie wyżej wspomniana ustawa obowiązuje od 2002 r., ale wymagała tzw. prejudykatu – ale w praktyce wymagała tzw. prejudykatu, czyli najpierw prawomocnie skazana musiała zostać osoba fizyczna, np. członek zarządu, żeby rozpocząć postępowanie przeciwko spółce. Prawomocne skazanie osoby fizycznej może trwać kilka lat.

Od września 2022 r. obowiązują nowe przepisy, które **wyłączają wymóg prejudykatu**

w przypadku części przestępstw, w tym dotyczących ochrony środowiska czy gospodarki odpadami. Innymi słowy, można oskarżyć spółkę bez czekania na skazanie prezesa. Wprowadzono również obowiązkową karę pieniężną dla spółki w wysokości od 10 tysięcy do 5 milionów złotych.

Zmieniła się również praktyka stosowania przepisów przez Inspekcję Ochrony Środowiska. W przypadku dużych zakładów, np. przemysłowych czy elektrowni, naruszenie obowiązków wynikających z decyzji zazwyczaj skutkowało ukaraniem spółki prowadzącej taki zakład i pouczeniem pracownika. Od kilku lat oprócz ukarania spółki coraz częściej jest równoczesne karanie pracownika, zazwyczaj w formie mandatu w wysokości do 5 tysięcy złotych.

Powyższe zmiany powiązane są również z dużą formą organizacji i uprawnień Inspekcji Ochrony Środowiska, która zaczęła pełnić funkcję „policji środowiskowej”.

Podsumowując, w ostatnich latach **prawo karne zaczęło być dużo istotniejsze** dla podmiotów oddziałujących na środowisko, zwłaszcza zajmujących się gospodarką odpadami.

¹⁷ [Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2024/1157 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie przemieszczania odpadów \(...\)](#).

Obowiązków środowiskowych jest po prostu coraz więcej

Piąta najważniejsza zmiana to bardziej skuteczek poprzednich zmian. Przepisów dotyczących ochrony środowiska jest po prostu dużo i są one skomplikowane. Zazwyczaj przyjęcie nowych wymogów nie usuwa starszych obowiązków, tylko jak kula śnieżna powoduje, że przedsiębiorcy muszą znać coraz więcej przepisów.

W przestrzeni publicznej dużym echem odbiły się przepisy tzw. **SUP**, od angielskiego „Single Use Plastics”. Jest to potoczna nazwa dla nowej dyrektywy w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko, która przewiduje wiele rozwiązań prawnych¹⁸.

DYREKTYWA SUP

ROZWIĄZANIE	PRZYKŁADOWO JAKICH DOTYCZY PRODUKTÓW?
 Zmniejszenie stosowania	 Kubki na napoje, w tym ich pokrywki i wieczka
 Zakaz wprowadzania do obrotu	 Sztućce, słomki, niektóre pojemniki na żywność
 Wymogi dot. produktu, np. korek przymocowany do butelki	 Pojemniki na napoje o pojemności do trzech litrów
 Wymogi dotyczące oznakowania	 Chusteczki nawilżane, kubki na napoje
 Rozszerzona odpowiedzialność producenta	 Pojemniki na napoje o pojemności do trzech litrów, niektóre pojemniki na żywność

¹⁸ Przykładowe obowiązkowe oznakowanie niektórych opakowań wprowadzone przez Dyrektywę SUP.

¹⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2020/2151 z dnia 17 grudnia 2020 r. ustanawiające zasady dotyczące zharmonizowanych specyfikacji w odniesieniu do oznakowania produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych wymienionych w części D załącznika do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/904 w sprawie zmniejszenia wpływu niektórych produktów z tworzyw sztucznych na środowisko.

Polska wdrożyła dyrektywę SUP poprzez nowelizację ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej. W praktyce polskie przepisy są jednak kazuistyczne i niejasne. W rezultacie wiele podmiotów, w szczególności mniejszych przedsiębiorców z branży gastronomicznej, ma trudności z ustaleniem, czy wspomniane obowiązki ich dotyczą.

W Polsce zaczął również obowiązywać **system kaucyjny** na niektóre opakowania na napoje, tj. plastikowe butelki do 3 litrów, puszki do 1 litra i butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do półtora litra. Polski prawodawca zdecydował się na jeden z kilku możliwych modeli funkcjonowania kaucji, w którym system jest powszechny i obowiązkowy, np. nie wymaga zakupu towaru dla oddania butelki oraz jest prowadzony przez wiele konkurujących ze sobą podmiotów reprezentujących.

Systemy kaucyjne to znane rozwiązania w ochronie środowiska realizujące zasadą „zanieczyszczający płaci”. Jak w przypadku wielu rozwiązań dotyczących ogół społeczeństwa, część osób ocenia wprowadzenie systemu kaucyjnego pozytywnie, a część negatywnie.

Rzadziej mówi się o tym, że środki z nieodebranej kaucji oraz ze sprzedaży surowców zebranych w systemie przeznacza się na jego finansowanie, a nie np. na zasilenie budżetu państwa. W teorii oznacza to, że im mniej sprawnie działa system (na przykład, gdy konsument nie ma gdzie oddać butelki) tym więcej nieodebranych pieniędzy zostaje do podziału między prywatne podmioty.

Jednocześnie interesy operatorów systemu kaucyjnego stoją w sprzeczności z obowiązkami gmin. Gminy i firmy odbierające odpady komunalne muszą corocznie osiągać poziomy recyklingu wynoszące ok. 55%. W praktyce robi się to poprzez wybranie z koszy na śmieci najbardziej wartościowych i najczystszych odpadów, np. właśnie opakowań objętych systemem kaucyjnym. Jeżeli system kaucyjny „wysysa” z systemu gminnego najcenniejsze opakowania, a gminy i firmy komunalne nie wykonują swoich obowiązków, to ostatecznie są narażone na kary.

²⁰ Wzór oznakowania wskazującego na objęcie opakowania systemem kaucyjnym oraz określającego wysokość kaucji.

Zostało wprowadzonych również wiele innych obowiązków, które nie przebiły się do zbiorowej świadomości. Przykładowo wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje będących butelkami jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych o pojemności do trzech litrów jest obowiązany do zapewnienia, aby opakowania te, włącznie z ich zakrętkami i wieczkami z tworzyw sztucznych, zawierały udział wagowy wynoszący co najmniej:

- 1) **od 2025 r. - 25 % tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu**, jeżeli głównym składnikiem tych opakowań jest politereftalan etylenu (PET);
- 2) od 2030 r. - 30 % tworzyw sztucznych pochodzących z recyklingu²¹.

Na podstawie naszego doświadczenia widzimy, że część producentów napojów nie wie o istnieniu tego przepisu, a niektórzy myślą, że jeśli spełniają inne obowiązki dotyczące opakowań ten wymóg już ich nie dotyczy.

Przedsiębiorcy muszą wiedzieć nie tylko co muszą robić, ale również czego nie mogą robić.

Greenwashing to zjawisko polegające na wprowadzaniu konsumentów w błąd poprzez prezentowanie produktów lub działań firmy jako bardziej ekologicznych, niż są one w rzeczywistości.

Walka z nieuczciwymi praktykami informacyjnymi weszła w fazę konkretnych implementacji, choć nie bez pewnych modyfikacji w harmonogramie prac. Obecnie kluczowym punktem odniesienia jest **projekt ustawy wdrażającej dyrektywę Consumer Empowerment (2024/825)**, która ma na celu wzmocnienie pozycji konsumentów w procesie zielonej transformacji poprzez zakaz stosowania ogólnych i niepopartych dowodami twierdzeń środowiskowych. Jednocześnie, w ramach wspomnianej wcześniej zmiany priorytetów i „odchudzenia” regulacji, **wstrzymano prace nad dyrektywą Green Claims**, co przesunęło ciężar dowodowy na ogólne przepisy o ochronie konsumentów.

” *Niezależnie od zmian legislacyjnych, kluczową rolę w dyscyplinowaniu rynku odgrywa Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK). Urząd systematycznie monitoruje kampanie marketingowe, weryfikując, czy deklaracje o „neutralności klimatycznej” lub „ekologiczności” produktów znajdują odzwierciedlenie w faktach. Postępowania przed UOKiK, mogące skutkować dotkliwymi karami finansowymi, stają się głównym narzędziem eliminacji greenwashingu z polskiej przestrzeni publicznej jeszcze przed pełnym wdrożeniem nowych dyrektyw. Przedstawiona retro-*

²¹ [Ustawa o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi art. 14g.](#)

spekcja lat 2021–2026 pokazuje, że pierwotny, niezwykle ambitny kurs Unii Europejskiej na zieloną transformację musiał zderzyć się z twardą rzeczywistością kryzysów surowcowych i geopolitycznych. Mimo wyraźnych sygnałów o łagodzeniu części wymogów, takich jak CSDDD czy EUDR, ramy prawne stają się paradoksalnie coraz bardziej złożone, przesuując ciężar odpowiedzialności z ogólnych idei na rygorystyczne raportowanie i realną transparentność. Dla biznesu oznacza to koniec ery dobrowolności – dziś ochrona środowiska to już nie tylko element wizerunku, ale przede wszystkim obszar istotnego zarządzania ryzykiem prawnym i finansowym.

Mówi Magda Biernat-Kopczyńska - prawniczka w Kancelarii Maruszkין specjalizująca się w szeroko pojętym prawie opakowaniowym i greenwashingu.

” Największą słabością obecnego systemu jest przewlekłość, nadmierne skomplikowanie i ograniczenia kadrowe. Problem w tym, że procedury administracyjne nadal nie nadążają za tempem zmian gospodarczych i technologicznych. Uzyskanie decyzji środowiskowej, a następnie pozwoleń sektorowych, często wymaga wielu lat przygotowań jeszcze przed rozpoczęciem inwestycji. To osłabia przewidywalność i zwiększa ryzyko po stronie przedsiębiorców, zwłaszcza że dopiero po zrealizowaniu części projektu okazuje się czasem, czy kluczowe pozwolenie sektorowe, w szczególności pozwolenie zintegrowane, w ogóle zostanie wydane. Ta niepewność i nadmiar regulacji nie sprzyja rozwojowi gospodarczemu.

Dlatego przyszłość tego obszaru powinna iść w stronę **uproszczenia i integracji**. Docelowo warto jednak myśleć szerszej niż tylko o cyfryzacji obecnego modelu. **Idealnym kierunkiem reformy byłoby stworzenie jednego środowiskowego okienka**, w ramach którego inwestor mógłby prowadzić w skoordynowanej, możliwie szybkiej procedurze zarówno postępowanie dotyczące decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, jak i postępowania dotyczące

kluczowych pozwoleń oraz zezwoleń sektorowych. W szczególności dotyczy to przedsięwzięć, które finalnie wymagają pozwolenia zintegrowanego. Dziś inwestor bardzo często przechodzi przez kolejne, rozdzielone etapy, ponosząc czas i koszty bez gwarancji, że końcowy element systemu zostanie uzyskany. Bardziej zintegrowany model postępowań zwiększyłby przewidywalność i bezpieczeństwo prawne biznesu, a jednocześnie pozwoliłby organom wcześniej i pełniej ocenić całokształt oddziaływania inwestycji.

Takiemu modelowi powinna towarzyszyć także jedna **platforma do sprawozdawczości, ewidencji i rozliczania opłat środowiskowych**, najlepiej z możliwością zapłaty BLIK-iem. Dziś przedsiębiorcy przekazują podobne dane do różnych organów, w różnych terminach i przez różne systemy, za pomocą innych formularzy, co jest nieefektywne i niepotrzebnie skomplikowane. Jednolita platforma mogłaby ograniczyć liczbę błędów, poprawić jakość danych, zwiększyć ich transparentność, ułatwić porównywalność, uprościć kontrolę obowiązków i zmniejszyć koszty obsługi regulacyjnej po obu stronach.

Trzecim obszarem, bez którego trudno mówić o realnej modernizacji, jest **refor-ma instytucjonalna**. Polska potrzebuje silnej, nowoczesnej agencji ochrony środowiska, zdolnej do gromadzenia eksperckiego know-how i działania w sposób spójny, holistyczny i odporny na bieżące wahania polityczne. Taka instytucja powinna być zorganizowana tak, aby integrować kompetencje rozproszone dziś pomiędzy różnymi podmiotami i procedurami, zapewniać wysoki poziom specjalizacji oraz tworzyć jednolite standardy interpretacyjne i operacyjne. W sprawach środowiskowych kluczowe znaczenie ma ciągłość wiedzy, jakość kadr i zdolność do długofalowego myślenia. Bez tego trudno efektywnie odpowiadać na wyzwania transformacji energetycznej, gospodarki obiegu zamkniętego czy rozwoju nowych technologii przemysłowych.

Mówi Michał Jędrzejczak - prawnik w Kancelarii Maruszkina i był inspektor Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska

02

Prognoza na lata 2026-2030

W poprzedniej części raportu omówiliśmy najważniejsze zmiany z ostatnich lat dotyczące ochrony środowiska. W tej części spróbujemy przewidzieć, co może być najważniejsze w latach 2026-2030 r.

Bezpieczeństwo staje się najważniejszym priorytetem.

Pierwszym hasłem będzie bezpieczeństwo. O bezpieczeństwie można mówić w różnych kontekstach, np. rozwoju militarnym, zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego czy zabezpieczenia stabilnego łańcucha dostaw. W raporcie koncentrujemy się na obszarach, naszej kluczowej ekspertyzy, czyli szeroko rozumianym przemyśle i energetyce, a pomijamy istotne kwestie dotyczące bezpieczeństwa, które mniej dotyczą ochrony środowiska, ale dotyczą innych istotnych obszarów, np. finansowania jak **SAFE**²².

W 2023 r. zostało przyjęte nowe rozporządzenie Unii Europejskiej w sprawie **baterii** i zużytych baterii, które zastąpiło dyrektywę z 2006 r. w sprawie baterii i akumulatorów²³. Dyrektywa koncentrowała się na bezpieczeństwie ludzi i środowiska, np. zakazując wprowadzania do obrotu baterii zawierających powyżej 0,0005% rtęci czy 0,002 % kadmu, ponieważ są to niebezpieczne substancje. Rozporządzenie również zawiera tego typu przepisy, a nawet zaostroża obecne wymagania.

Jednak część zawartych w nim przepisów ma na celu wsparcie rozwoju europejskiego przemysłu bateryjnego, który w wielu obszarach rynku utracił swoją konkurencyjność na rzecz producentów z Azji, zwłaszcza z Chin. Instrumenty te realizują założenia polityki przemysłowej poprzez konkretne wymogi regulacyjne.

- 1) Wymogi dotyczące wykorzystywania materiałów z recyklingu w produkcji baterii czy trwałości w praktyce ograniczają uzależnienie Unii od importu surowców.
- 2) Spełnienie części wymogów, np. dotyczących śladu węglowego czy należytej staranności w zakresie łańcucha dostaw w teorii są neutralne geograficznie, ale w praktyce łatwiej spełnić je prowadząc biznes w Unii.
- 3) Tak zwane „zielone zamówienia publiczne” pobudzają popyt.

²² [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2025/1106 z dnia 27 maja 2025 r. ustanawiające Instrument na rzecz Zwiększenia Bezpieczeństwa Europy \(instrument SAFE\) poprzez Wzmocnienie Europejskiego Przemysłu Obronnego.](#)

²³ [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2025/1106 z dnia 27 maja 2025 r. ustanawiające Instrument na rzecz Zwiększenia Bezpieczeństwa Europy \(instrument SAFE\) poprzez Wzmocnienie Europejskiego Przemysłu Obronnego.](#)

Jeszcze wyraźniej widać to w przyjętym w 2024 r. rozporządzeniu w sprawie ustanowienia ram na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych²⁴.

Artykuł 5

Wskaźniki referencyjne

1. Komisja i państwa członkowskie wzmocniają poszczególne etapy łańcucha wartości surowców strategicznych za pomocą środków przewidzianych w niniejszym rozdziale w celu:

a) zapewnienia, aby do 2030 r. znacznie wzrosły zdolności Unii w zakresie każdego z surowców strategicznych, tak aby ogólna zdolność Unii była zbliżona do następujących wskaźników referencyjnych lub je osiągnęła:

(i) zdolność wydobywcza Unii pozwalająca na wydobycie rud, kopalin lub koncentratów potrzebnych do produkcji co najmniej 10 % jej rocznego zużycia surowców strategicznych, w zakresie możliwym w świetle unijnych zasobów;

(ii) zdolność Unii w zakresie przeróbki, w tym w odniesieniu do wszystkich pośrednich etapów przeróbki, pozwalająca na pokrycie co

najmniej 40 % jej rocznego zużycia surowców strategicznych;

(iii) zdolność Unii w zakresie recyklingu, w tym w odniesieniu do wszystkich pośrednich etapów recyklingu, pozwalająca na pokrycie co najmniej 25 % jej rocznego zużycia surowców strategicznych, a jednocześnie pozwalająca na recykling znacznie rosnących ilości każdego z surowców strategicznych z odpadów;

b) dywersyfikacji przywozu surowców strategicznych do Unii mającej na celu zapewnienia, aby do 2030 r. jej roczne zużycie każdego z surowców strategicznych na każdym stosownym etapie przeróbki mogło opierać się na przywozie z kilku państw trzecich lub z krajów lub terytoriów zamorskich (KTZ) oraz aby żadne państwo trzecie nie zapewniało więcej niż 65 % rocznego unijnego zużycia takich surowców strategicznych.

²⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1252 z dnia 11 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych (...).

Tak więc, Unia chce promować i wspierać recykling, ale nie ma to na celu przede wszystkim ochrony środowiska, a zmniejszenie zależności Unii od importu surowców, np. kobaltu czy metali ziem rzadkich. Ma to zapewnić możliwość rozwoju najnowocześniejszego przemysłu, np. zapewnienie dostępności magnesów trwałych do produkcji robotów przemysłowych. Jednocześnie przykład ten pokazuje jak polityki dotyczące zrównoważonego rozwoju mogą być komplementarne i wspierać inne cele rozwojowe.

Komisja przedstawiła również swój program prac na 2026 r. o wymownym tytule **„Decydujący moment niezależności Europy”**²⁵. Planowane inicjatywy to, np.:

- 1) stworzenie unijnego Centrum surowców krytycznych,
- 2) europejski akt o produktach czy
- 3) zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego.

Nie wiemy jeszcze, jakie konkretnie rozwiązania zostaną przyjęte, ale ich przykładem są **„wymogi dotyczące wytopienia i wylewania”**, które mają wspierać rozwój branży metalurgicznej w Unii Europejskiej.

²⁵ Komisja Europejska, Komunikat (...) Program prac Komisji na 2026 r. Decydujący moment niezależności Europy.

„Bliższa koszula ciała” - czy ekologia kończy się na granicach Unii?

W poprzedniej części raportu wskazaliśmy, że przyjęcie Europejskiego Zielonego Ładu i powstanie ESG nałożyło na przedsiębiorców wiele nowych obowiązków związanych ze sprawozdawczością. Następnie Unia Europejska ograniczyła część obowiązków związanych z ESG, których wciąż jest wiele, ale mniej niż w pierwotnie przyjętych aktach prawnych.

Błędem byłoby jednak założenie, że unijny ustawodawca zrezygnuje z dalszego zastrzania przepisów środowiskowych. Należy pamiętać, że podnoszenie jakości otaczającego nas środowiska, w tym ograniczenie emisji szkodliwych substancji, ma powszechne poparcie pośród obywateli UE.

Jedną z najważniejszych zmian będzie rozpoczęcie stosowania **IED 2.0**, czyli zaostrożonej dyrektywy o emisjach przemysłowych, szczególnie dla energetyki konwencjonalnej i przemysłu²⁶. Podobnie, Unia wciąż przyjmuje nowe przepisy dot. końcowych produktów, tak żeby były bezpieczne dla użytkownika i lokalnego środowiska, np. dot. **detergentów**²⁷.

Podsumowując, **Unia Europejska prawdopodobnie wciąż będzie zastrzekać przepisy dotyczące bezpośrednich emisji zanieczyszczeń na swoim terytorium.**

²⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych i emisji pochodzących z chowu zwierząt gospodarskich (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola),

²⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2026/405 z dnia 11 lutego 2026 r. w sprawie detergentów i środków powierzchniowo czynnych (...),

Bezpośrednio stosowane prawo Unii jest ważniejsze niż polskie przepisy

Unia Europejska bywa często niesłusznie krytykowana za „oderwanie od rzeczywistości” i skupianie się na ogólnych i dalekosiężnych celach, np. ochronie klimatu, przy ignorowaniu rzeczywistości gospodarczej. Czasami takie zarzuty na pierwszy rzut oka wydają się uzasadnione, ale w wielu przypadkach mogą wynikać z niezrozumienia tego, jak jest tworzone prawo unijne.

W Unii Europejskiej proces legislacyjny różni się od polskiego, czyli konkretna procedura zależy od tematyki aktu prawnego, a nie jest stała, jak w przypadku polskich ustaw. Szczegóły określa Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

W dziedzinie ochrony środowiska Unia:

- 1) musi przyjmować rygorystyczne przepisy i nakładać obowiązki na przedsiębiorców zanieczyszczających środowisko,
- 2) działa zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą i
- 3) czasami wyjątkowo musi działać jednoomyślnie zgodnie ze specjalną procedurą ustawodawczą, tj. każde państwo, np. Polska, ma prawo weta.

W zwykłej procedurze ustawodawczej projekt przepisów składa Komisja Europejska, a następnie muszą go zaakceptować Parlament Europejski (europosłowie) i Rada (państwa członkowskie). W Radzie wymagana jest **większość kwalifikowana**, co oznacza, że mniejszość państw członkowskich nie zawsze może zablokować nowe przepisy, nawet jeśli się im sprzeciwia. Gospodarki państw Unii Europejskiej są zróżnicowane, co przekłada się na ich odmienny wpływ na środowisko czy klimat, a przez to również inne priorytety klimatyczne. Przykładowo, system ETS, czyli system handlu uprawnieniami do emisji CO₂ nakładający cenę na emisje gazów cieplarnianych, w Polsce jest bardzo kontrowersyjny, podczas gdy w innych państwach członkowskich cieszy się poparciem. W Polsce wciąż znaczna część miksu energetycznego oparta jest na węglu oraz gospodarka jako całość jest komparatywnie wysoko emisyjna. Inaczej przykładowo kształtuje się sytuacja we Francji czy Hiszpanii, gdzie dostępność zeroemisyjnej energii oraz nowoczesne instalacje przemysłowe zapewniają mniejsze narażenie na rosnące ceny emisji w ETS. Więc, to co dla komentatora patrzącego tylko na polskie realia może wydawać się „oderwaniem od rzeczywistości” w szerszym kontekście może być racjonalnym działaniem.

W tej części raportu warto też zwrócić uwagę na kolejną istotną kwestię. W przeszłości większość unijnych aktów prawnych dotyczących ochrony środowiska przyjmowano w formie dyrektyw. Dyrektywy nie mogą nakładać żadnych obowiązków na przedsiębiorców. Wyznaczają one jedynie ogólne ramy prawne, które **muszą być implementowane** przez

państwa członkowskie. W konsekwencji Polska mogła dostosowywać ich wymogi do lokalnych uwarunkowań. Zdarzało się również, że przepisy krajowe wdrażano nieterminowo lub niezgodnie z wymaganiami dyrektywy, co w praktyce pozwalało unikać nakładania nowych obowiązków na wybranych przedsiębiorców, m.in. z sektora energetyki węglowej.

Dyrektywa o emisjach przemysłowych (w wersji przed zmianą w przez IED 2.0), art. 15 ust. 4	Prawo ochrony środowiska, art. 204 ust. 3
<p>(...) właściwy organ może, w szczególnych przypadkach, ustalić mniej restrykcyjne dopuszczalne wielkości emisji. Odstępstwo takie może mieć zastosowanie tylko w przypadku, gdy ocena pokazuje, że osiągnięcie poziomów emisji powiązanych z najlepszymi dostępnymi technikami opisanymi w konkluzjach dotyczących BAT prowadziło- by do nieproporcjonalnie wysokich kosztów w stosunku do korzyści dla środowiska, ze względu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) położenie geograficzne danej instalacji lub lokalne warunki środowiskowe; lub b) charakterystykę techniczną danej instalacji. 	<p>(...) organ właściwy bierze pod uwagę położenie geograficzne, lokalne warunki środowiskowe, charakterystykę techniczną instalacji lub inne czynniki mające wpływ na funkcjonowanie instalacji i środowisko jako całość.</p>

W ostatnich latach **Unia Europejska odchodzi od przyjmowania przepisów w formie dyrektyw i przyjmuje je w formie rozporządzeń.**

”

Przykładowo „stara” dyrektywa z 1994 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych została zastąpiona przez PPWR, czyli nowe rozporządzenie Unii w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych.

W ciągu ostatnich pięciu lat prawo opakowaniowe zmieniało się bardzo szybko i w praktyce przebudowało cały rynek - od dyrektywy SUP, która zaczęła wypierać część jednorazowych tworzyw sztucznych, przez coraz ostrzejsze ograniczenia dotyczące substancji niebezpiecznych w opakowaniach mających kontakt z żywnością, w tym BPA i PFAS, aż po PPWR, które na nowo ustawia zasady projektowania opakowań. PPWR weszło w życie 11 lutego 2025 r. i co do zasady będzie stosowane od 12 sierpnia 2026 r., ale wiele jego praktycznych wymogów będzie jeszcze doprecyzowywanych w aktach delegowanych, wykonawczych i wytycznych. To oznacza, że w najbliższych latach branża opakowaniowa będzie żyła trochę „od aktu do aktu”, czekając

na kolejne rozstrzygnięcia dotyczące m.in. klas recyklowalności, metod liczenia recyklatu, pustej przestrzeni czy innych wymogów projektowych.

Komentuje apl. adw. Jakub Teler – aplikant w Kancelarii Maruszkין specjalizujący się m.in. w prawie opakowaniowym²⁸.

Podobna zmiana formy prawnej – z dyrektywy na rozporządzenie – nastąpiła np. w przypadku omówionych wyżej nowych przepisów dotyczących baterii oraz rozporządzenia **GPSR** (ang. General Product Safety Regulation), które zastąpiło dyrektywę. Jest to nowe rozporządzenie w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów²⁹. Dotyczy ono produktów przeznaczonych dla konsumentów, które mogą być sprzedawane tylko jeżeli są bezpieczne, co wymaga m.in.:

- 1) przeprowadzenia sformalizowanej oceny bezpieczeństwa,
- 2) sporządzenia dokumentacji dedykowanej „pod GPSR” czy
- 3) częściowej kontroli łańcucha dostaw, w tym przez dystrybutorów.

²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2025/40 z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych (...),

²⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/988 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów (...),

Pożegnaliśmy także dyrektywę z 2009 r. dotyczącą ekoprojektu dla produktów związanych z energią, którą zastąpiło rozporządzenie w sprawie ustanowienia ram ustalania wymogów **ekoprojektu** w odniesieniu do zrównoważonych produktów³⁰.

Nowe akty prawne Unii Europejskiej będą dla przedsiębiorców nie tylko wyzwaniem, ale również szansą na rozwój biznesu. Przykładowo, projektowane regulacje dotyczące

gospodarki o obiegu zamkniętym mają ułatwić handel oraz wykorzystanie produktów i surowców, które formalnie klasyfikowane są jako odpady, lecz w praktyce spełniają wymogi jakościowe i mogą być ponownie stosowane w gospodarce.

Podsumowując, w najbliższych latach **znacznie ważniejsza będzie znajomość prawa UE**, ponieważ polskie przepisy będą coraz mniej istotne.

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1781 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia ram ustalania wymogów ekoprojektu w odniesieniu do zrównoważonych produktów (...),

Najważniejsze kierunki zmian na lata 2026–2030 - Powiązanie ochrony środowiska i klimatu z bezpieczeństwem UE

W nadchodzących latach unijna legislacja środowiskowa przestanie być postrzegana wyłącznie przez pryzmat zrównoważonego rozwoju, a stanie się narzędziem do zwiększenia bezpieczeństwa strategicznego UE.

W ostatnich latach rozwój odnawialnych źródeł energii zmniejszył uzależnienie UE od importu ropy czy gazu ziemnego. W nadchodzącej dekadzie podobną rolę może odegrać rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym w celu zmniejszenia zależności UE od importu surowców, zwłaszcza krytycznych, np. litu, kobaltu czy metali ziem rzadkich.

Nastąpi jeszcze większe przejście od elastycznych dyrektyw do rygorystycznych rozporządzeń, co zmieni sposób funkcjonowania firm w Polsce. Będą one musiały dostosować się do jednolitych wymagań, dotyczących np. emisji z zakładów przemysłowych, opakowań czy produktów, nawet jeżeli promują one inny model gospodarki niż rozwijany w Polsce w ostatnich latach. Przedsiębiorcy oprócz monitorowania zmian w polskim prawie, będą musieli na bieżąco wiedzieć co zmienia się w Brukseli, co w praktyce jest trudniejsze i bardziej kosztowne.

Unia Europejska przejdzie do fazy ochrony własnego rynku poprzez zaostrzenie norm dla produkcji wewnątrz Wspólnoty przy jednoczesnym wymuszaniu standardów na dostawcach spoza UE. Choć wymogi (np. do-

tyczące należytej staranności w łańcuchu dostaw) są teoretycznie równe dla wszystkich, w praktyce będą faworyzować firmy prowadzące biznes na terenie Unii Europejskiej.

” Ostatnie pięć lat na rynku doradztwa środowiskowego to przejście od reaktywnego gaszenia pożarów do strategicznego planowania compliance. Widzimy to wyraźnie w strukturze naszych przychodów - o ile bezpłatne webinary budują świadomość, o tyle lawinowy wzrost zainteresowania dedykowanymi, płatnymi szkoleniami dla zarządów i kadry menedżerskiej pokazuje, gdzie dziś leży największy ból biznesu. Firmy przestały pytać ,czy’ muszą się dostosować, a zaczęły pytać ,jak’ zrobić to najsukcesyjniej, by prawo nie stało się barierą dla ich rozwoju.

Mówi Grzegorz Biegański - Konsultant w Kancelarii Maruszkin

Zakończenie

Prawo w służbie strategii

Niniejszy raport potwierdza tezę postawioną we wstępie: **kierunek zmian nigdy nie jest dany raz na zawsze**. Ostatnie lata pokazały, że prawo ochrony środowiska przestało być domeną wyłącznie ekologów, a stało się twarde elementem polityki bezpieczeństwa i walki o niezależność surowcową Europy.

Jako Kancelaria Maruszkina od początku istnienia (2021) stawiamy na nowoczesność, co w naszej branży oznacza m.in. **pragmatyzm**. Wiemy, że dla Państwa firm nie liczy się sama znajomość przepisów, ale umiejętność ich przesiania. W gąszczu regulacji, które – jak wykazaliśmy – rosną niczym kula śnieżna, kluczowa jest odpowiedź na pytanie: co musimy wdrożyć natychmiast, by uniknąć kar (jak w przypadku GPSR czy IED 2.0), a co jest jedynie trendem, który warto monitorować.

Wyzwania i technologia

Stoimy przed dekadą, w której wyzwania regulacyjne zbiegają się z technologicznymi. Jednym z nich jest Sztuczna Inteligencja. W obszarze ochrony środowiska AI to obosieczny miecz: z jednej strony gigantyczne

zapotrzebowanie na energię centrów danych, z drugiej – narzędzie do optymalizacji łańcuchów dostaw i automatyzacji raportowania ESG. W Kancelarii Maruszkina traktujemy rozwój AI jako priorytet operacyjny. Wdrażamy nowoczesne narzędzia analityczne, by jeszcze szybciej wyłapywać zmiany w prawie unijnym i dostarczać Państwu precyzyjne wnioski, zanim nowa regulacja stanie się problemem.

Rozwijamy się dla Państwa

Coraz częściej dostrzegamy, że firmy muszą balansować między globalnymi celami a lokalną rentownością. Naszą rolą jest dbanie o to, by proces ten był bezpieczny pod względem prawnym.

Przez ostatnie pięć lat udowodniliśmy, że jesteśmy zespołem, który nie boi się zmian priorytetów – od Zielonego Ładu po bezpieczeństwo energetyczne czasu wojny. Wchodząc w lata 2026–2030, obiecujemy jedno: nadal będziemy monitorować dynamikę prawa w Polsce i UE, by Państwo mogli skupić się na rozwoju biznesu, mając pewność, że kwestie środowiskowe są pod kontrolą specjalistów.

Dziękujemy za zaufanie. Budujemy naszą kancelarię z myślą o Państwa bezpieczeństwie w niepewnych czasach.

”

Budowanie marki kancelarii środowiskowej wymaga przede wszystkim zrozumienia, po co i dla kogo to robimy. W ciągu tych pięciu lat udało nam się połączyć wsparcie dla firm, które często nieświadomie naruszają przepisy, z autentyczną pasją zespołu i możliwością realizacji indywidualnych, „zielonych” misji naszych współpracowników.

Kluczem do sukcesu okazał się mechanizm bezpłatnych szkoleń, który łączy w sobie trzy kluczowe filary: realizację naszej misji społecznej, realną edukację rynku oraz budowanie trwałych relacji biznesowych. Dzięki dzieleniu się wiedzą mamy bezpośredni wpływ na poziom świadomości prawnej u decydentów, a stale rosnące zainteresowanie tymi spotkaniami sprawia, że nasza sieć odbiorców powiększa się właściwie z tygodnia na tydzień. To właśnie to zaufanie pozwala nam z optymizmem patrzeć w przyszłość. Dziękujemy Państwu za te wspólne pięć lat.

Mówi Maria Jędrzejewska – kierownik ds. marketingu w Kancelarii Maruszkina

ZACHĘCAMY DO KONTAKTU!

|
kancelaria@maruszkin.pl
www.maruszkin.pl

|
www.maruszkin.pl/newsletter

|
www.linkedin.com/company/maruszkin

|
www.youtube.com/@kancelariamaruszkin

|
Raport powstał w kwietniu 2026 r.

skład: Wizualnie Odpowiedzialne